

PROJECT PAPER

PAPER: POL-SE-3014

TOPIC

MOTION AND HOURS IN THE HOUSE

GUWAHATI UNIVERSITY: 2022
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENT FOR
THE AWARD OF THE DEGREE OF BACHELOR OF ARTS

UNDER THE SUPERVISION OF
JITU DEKA

Department of Political science
Mahendra Narayan Choudhury Balika
Mahavidyalaya, Nalbari

B.D.
10/12/2022

SUBMITTED BY

JENISHA WAHID ✓

ROLL:UA-211-193-0125

GARIMA BAISHYA ✓

ROLL:UA-211-193-0102

RISHAMONI BARMAN ✓

ROLL:UA-211-193-0546

SABNAM AHMEDA ✓

ROLL:UA-211-193-0257

ANKITA DAS ✓

ROLL:UA-211-193-0009

SARASWATI TAMANG ✓

ROLL:UA-211-193-0269

MANJILA BEGUM ✓

ROLL:UA-211-193-0176

RIMPI BARMAN ✓

ROLL:UA-211-193-0250

AYESHA BEGUM ✓

ROLL:UA-211-193-0023

SAJINA BEGUM ✓

ROLL:UA-211-193-0264

PALLABI BRAHMA ✓

UA-211-193-0209

কৃতজ্ঞতা :

গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ শান্মাসিকৰ পদ্ধতিৰ পাঠ্যক্রম অনুসৰি দ্বিতীয় তৃতীয় শান্মাসিকৰ দক্ষতা বিকাশ (POL-SE-3014) পাঠ্যক্রমৰ অন্তৰ্গত "সংসদীয় কাৰ্য-প্ৰণালী আৰু অনুশীলন" নামৰ কিতাপখনৰ আৰম্ভণি এই প্ৰকল্পটি প্ৰস্তুত কৰি উলিওৱা হৈছে। সেই অনুসৰি আমাৰ প্ৰকল্পটি লিখি উলিওৱাত সহায় আগবঢ়াইছিল আমাৰ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ৰাজনীতি বিজ্ঞান বিভাগৰ অধ্যাপক জি.নু.মনি ডেকা ছৰৰ লগতে বনু হাজৰিকা বাইদেউ আৰু আন আন ছৰ-বাইদেউনে আৰু কৃতজ্ঞতা স্বীকাৰ কৰিলোঁ। লগতে আমাক সেই ক্ষেত্ৰখনলৈ লৈ গৈ কিতাপ-খন যোগান ধৰি সহায় কৰিছিল আমাৰ স্বৰূপৰ বান্ধনীজকলে। ইয়াৰ উদ্বিগ্ন পুথিভঁৰালত আমাক যথেষ্টখিনি সহায় কৰিছে। আমাক এই প্ৰকল্প প্ৰস্তুত কৰাৰ কাৰণে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কেইজনোজন ছাত্ৰীয়ে বিভিন্ন ধৰণে সহায় আগবঢ়াইছে। তেওঁলোকলৈও আমাৰ ফালৰ পৰা আনুষ্ঠানিক কৃতজ্ঞতা স্বীকাৰ কৰিলোঁ।

Introduction :

সামসদীয় গণতান্ত্ৰিক বিধায়ক / স্যামসদৰ (Legislators) আচৰণ আৰু কাৰ্যকলাপে গণতান্ত্ৰিক ব্যৱস্থাৰ ওবিষয়ত নিৰ্দেশন কৰে। হেইনজ হুইলটাইৰ মতে, এনে প্ৰতিনিধিত্বমূলক বিধায়কী অনুষ্ঠানবোৰে বৰ্তমান সৰ্বলো সমাজ বিজ্ঞানীৰ বিশেষকৈ ৰাজনীতি বিজ্ঞানীসকলৰ মনোযোগ আকৰ্ষণ কৰিছে, কাৰণ এনে অক্ৰিয়ন সামসদীয় শাসন ব্যৱস্থাৰ অবিচ্ছেদ্য অংশ। (Legislative institution acquired serious attentions of the social scientists particularly of political scientists in the recent past as they constitute the integral part of the representative form of Government - Heinz Eulau) এনে সামসদীয় গণতান্ত্ৰিক জনসাধাৰণে সকলো সদস্যকে বিধানমণ্ডলৰ ভিতৰে আৰু বাহিৰে দায়িত্বশীল ভূমিকা পালন কৰাৰ উপৰিও জনসাধাৰণৰ অংশৰ সঞ্চা-অভিযোগ নিৰ্মূলকৈ দিবি সিঙিল সমস্যা সমাধানৰ বাবে এনে বিধায়কসকলে দায়িত্ব পালন কৰিবলগীয়া হয়। (Thus a legislator has to work as a ~~rep~~ representative, a liaison officer, a reflector, a messengers, and a servant — Dip Narayan Misra) - *Legislature and Indian Democracy* P-13.6)

স্বাস্থ্যকৰ্মী শাসনৰ প্ৰচলন গ্ৰহণ সকলো ক্ষেত্ৰে বিধায়ক বা
স্বাস্থ্যকৰ্মী সকলে সকলো ক্ষেত্ৰে পালনৰ বাবে কেতবোৰ বিধায়কী প্ৰক্ৰিয়া বা
ব্যৱস্থা আছে যাৰ সহায়ত এনে শাসন ব্যৱস্থা সুচাৰুৰূপে পৰিচালিত
হয়। গতিকে স্বাস্থ্যকৰ্মী শাসনৰ প্ৰক্ৰিয়া বা কৌশলৰ জৰিয়তে
বিধায়ক বা স্বাস্থ্যকৰ্মী শাসন প্ৰক্ৰিয়াত প্ৰভাৱ পেলায় তাৰ বিষয়ে তলত
চমুকৈ আলোচনা কৰা য়ল।

ক) প্ৰশ্নোত্তৰ কাল বা প্ৰশ্নকালীন ঘণ্টা (Question Hour):

স্বাস্থ্যকৰ্মী শাসনৰ প্ৰথম ঘণ্টাক এনে প্ৰশ্নোত্তৰ কালি কোৱা হয়।
স্বাস্থ্যকৰ্মী শাসনৰ বাবে দি আৰ্থিকতাৰ আৰ্থিকতাৰ দিনৰ প্ৰথম
ঘণ্টাক এনে প্ৰশ্নকালীন ঘণ্টা কালি কোৱা হয়। অৱশ্যে যদিও এনে
সম্পৰ্কীয় কোনো নিৰ্দেশ বিদিয়ে তেতিয়াই স্বাস্থ্যকৰ্মী শাসন
সদস্যৰ দ্বাৰা প্ৰশ্ন উত্থাপন আৰু বিজ্ঞানীকৰ্মীৰ দ্বাৰা এনে প্ৰশ্ন
উত্তৰ দিয়া কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰা হয়। মন্ত্ৰীসভাৰ উদ্দেশ্য উত্থাপন
কৰা এনে প্ৰশ্নই স্বাস্থ্যকৰ্মী শাসনৰ কৰ্মক্ৰমিকতাৰ মৰ্মে প্ৰভাৱ পেলায়।

unless the speaker otherwise directs, the first hour of each
sitting of the parliament shall be available for asking
and answering the questions. Questions put to the Ministers
play a very important role in the proceedings of the
House. The question hour in our Legislature has developed

all the characteristics feature of its counterpart of British House of Commons — Dayadhar Jha - Society and Legislature — P. 219)

দকাচলতে এনে প্রশ্নবলে সদনৰ সদস্যক বিশেষকৈ শিৰোণী সদস্যক চেষ্টাৰ লীতিৰ আলোচনা আৰু সমালোচনা কৰাৰ সুযোগ প্ৰদান কৰে। ইয়ে সদনৰ কাম-বাজু অধিক সজীৱ কৰে তথা শাসকপক্ষৰ সদস্যক কেতবোৰ প্ৰশ্নৰে শব্দসম্বন্ধ কৰা দেখা যায়। (The

Questions hour provides excellent opportunity for a fair discussion and criticism of Government policy both in principles and practices. This hour makes the business of the House lively and interesting at put treasury benches on nerve straining tests and provide opportunities for debate on the working of the Executive. Questions hour may be regarded as a search light turned on the activities of the Government. It is a valuable instrument through which members can focus on what is happening in the country and society. political elite - A study of the Legislative and Representative Role

of the Legislators in the 8th Assam Legislative Assembly,
Dr. Ratul Ch. Kalita.

প্ৰশ্নবলীৰ শ্ৰেণীৰ সদস্যই যিকোনো প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰিব তেনে প্ৰশ্নৰ
গ্ৰহণযোগ্যতা (admissibility) আৰু গুৰুত্বপূৰ্ণ। এই ক্ষেত্ৰত কেতবোৰ শৰ্ত
আৰু দিগা (conditions) চাবলগীয়া হয়। দৰাচলতে এনে প্ৰশ্ন শ্ৰেণী
কাম/পালিকা বা চৰকাৰক নিয়ন্ত্ৰণ কৰাৰ ক্ষমতামালী সীমিত। সদস্য
সদস্যসকলে যিকোনো প্ৰশ্নৰ উত্তৰ মন্ত্ৰীৰ পৰা বিচাৰিব তেনে প্ৰশ্ন
আগতীয়াৰে সদস্যৰ পুনৰীক্ষণ কমিটি আৰু কাম/পালিকা কমিটিক
দিব লাগিব। সদস্যসকলে মন্ত্ৰীৰ পৰা উত্তৰ বিচাৰি কৰা প্ৰশ্ন
তিনি প্ৰকাৰৰ হ'ব পাৰে।

(a) তৰকাৰ চিকনুও প্ৰশ্ন (Starred Questions):

যেতিয়া সাক্ষৰ/বিধানমণ্ডলৰ সদস্যই বিধানীয় মন্ত্ৰীৰ পৰা আগতী-
য়াৰে জাননী দি মৌখিক উত্তৰ বিচাৰে তাক তৰকাৰনুও প্ৰশ্ন বুলি
কোৱা হয়। এখন সদস্যই পূৰ বেছি এদিনত পাঁচোতকৈ বেছি এনে
প্ৰশ্ন কৰিব নোৱাৰে। যেতিয়া মন্ত্ৰীয়ে এনে তৰকাৰনুও প্ৰশ্নৰ উত্তৰ
দিয়ে, তেতিয়া তেনে প্ৰশ্ন প্ৰেছাপন কৰা সদস্যজন সদস্য
উপাধিত থাকিব লাগিব। যদি তেনে সদস্য উপাধিত নাথাকে, তেনে
প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়া নহয়। আৰু কোনো সদস্যয়ো তেনে প্ৰশ্ন
সাময়িকীয় পাঠপুৰণ প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰিব নোৱাৰিব। এনে প্ৰশ্নৰ

উত্তৰ দিয়া সমস্যাৰ আৱৰণবিহীন প্ৰশ্নৰ (unstarred questions) প্ৰশ্নাৰণ আনিব পাৰি। সাধাৰণতে যদিহে বিলম্বীয়া মন্ত্ৰী উপস্থিত নাহলে তেওঁৰ ব্যতিৰেকে পৰামৰ্শ দিহে আৱৰণমুক্ত প্ৰশ্নৰ উত্তৰ নিদিয়াকৈ নাহলে। (Replies to starred questions which are not answered lapse after the session.)

২) আৱৰণবিহীন প্ৰশ্ন (Unstarred Questions):

এনে প্ৰশ্ন সদন্তৰ আনুষ্ঠানিকভাৱে উপস্থাপন কৰা নহয়। মিলেৰ প্ৰশ্নৰ সদন্তৰ ব্যৱস্থাপনিকৰণৰ তালিকাত নাহলে তেওঁৰ প্ৰশ্নখন শেষ হোৱাত পিছত ইয়াৰ উত্তৰৰে নিশ্চিতভাৱে দিয়া হয়। মেৰেৰ আৱৰণবিহীন প্ৰশ্ন। আৱৰণমুক্ত প্ৰশ্নৰ মৌলিক উত্তৰত বেমেলা সদস্য সন্নিৱিষ্ট নহলে পাৰিপূৰণ প্ৰশ্ন কৰিব পাৰে।

৩) জাননী প্ৰশ্ন (Short Notice Questions):

কোতিয়াৰ সদস্যই স্বাক্ষৰভাৱে ৭৫০০ৰ বিষয়ত বেমেলাৰ হিচৈ আৱৰণ কৰাৰ বাবে এনে প্ৰশ্ন উপস্থাপন কৰিব পাৰে। আৱৰণবিহীন জাননী প্ৰশ্ন কৰি এনে প্ৰশ্নৰ উপস্থাপন কৰা হয়। অৱশ্যে যদিহে এনে প্ৰশ্ন স্বাক্ষৰ কৰাৰ হিচৈৰ পৰা ৭৫০০ৰ সুলি পতিয়ন হয়, তেতিয়া তেওঁ সন্নিৱিষ্ট বিলম্বীয়া মন্ত্ৰীৰ আলোচনা কৰি এনে প্ৰশ্নৰ সন্নিৱিষ্ট দিয়াৰ বাবে এটা নিৰ্দিষ্ট দিন চৰ্ম/কৰা।

৪) পাঠিপুস্তক প্রশ্ন (Supplementary Questions):

যেতিয়া মন্ত্রীয়ে সদস্য কেমনো এটা প্রশ্নৰ উত্তৰ দিয়ে তাত তেনে উত্তৰে যদি সাক্ষিৰ সদস্যজনক সন্দুৰ্হ কৰিব লোৱাৰে, তেতিয়া পুনৰ প্রশ্ন কৰি যৌথিক উত্তৰ বা অন্য বিচৰা হয়। এনে পাঠিপুস্তক প্রশ্নই যদি সদস্য নিয়ন্ত্ৰণলী জ্ঞাপ কৰে, তেতিয়া অধ্যক্ষই এনে প্রশ্ন উত্থাপনৰ অনুমতি প্ৰদান নকৰিবও পাৰে। সাক্ষিগণতে যিগোৰ প্রশ্নৰ উত্তৰ যথাসম্ভাৱে দিয়া হয় তাৰ ওপৰত কেমনো পাঠিপুস্তক প্রশ্ন উত্থাপন কৰিব লোৱাৰি।

৫) অৰ্ধসাতীয়া আলোচনা (Half an Hour Discussion):

বিগীনমণ্ডলত অধ্যক্ষই কেতবোৰ বিষয় বা প্রশ্ন যিগোৰ জনস্বার্থৰ হিতকোণৰ পৰা অতি জৰুৰী, তেনে প্রশ্নৰ ওপৰত অৰ্ধসাতীয়া বা নিৰ্দিষ্ট সময় আলোচনাৰ বাবে সময় কৰিব পাৰে। এইটো এটা ব্যতিক্ৰমৰূপী সামগ্ৰীয় পদ্ধতি য'ত জৰিয়তে শাসকপক্ষৰ চৰকাৰী নীতিৰ তুল-প্ৰান্তি দেখুৱাই দিয়া হয়। যিজন সদস্যই এনে আলোচনাৰ জ্ঞানলী প্ৰেৰণ কৰে, তেইই এনে আলোচনাৰ আঁত ধৰে। সদস্যৰ অনুমতি সাপেক্ষে অন্য সদস্যই এনে আলোচনাও প্ৰেৰণ ল'ব পাৰে। এনে আলোচনাৰ অন্তত কেমনো ভোট লোৱা নহয়।

দ্বাৰাচলতে প্ৰশ্নবলীৰ সৈতে জড়িত সাংসদীয়াৰ আশয় ব্যৱহৃত
 চৰকাৰৰ ক্ষেত্ৰচাৰিতা আৰু অবিবেচনী কাৰ্য-কাজৰ ওপৰত বাধা
 আৰোপ কৰা হয়। তদুপৰি এনে কাৰ্যই চৰকাৰক বিধানসভাৰ
 প্ৰতি দায়বদ্ধ হৈ ৰাখাত অতিহীন মোগায়। এনে ব্যৱহৃত জড়িত
 কাৰ্যপালিকাৰ ক্ষি বিধানসভাৰ আৰু জনসাধাৰণৰ ওচৰত দায়-
 বদ্ধ কৰি ৰাখা হয়। এনে প্ৰশ্নোত্তৰ কাৰ্যই চৰকাৰক কাৰ্য-কাজৰ
 অতিমান দাঙি ধৰাৰ লগতে কেতবোৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ কাৰ্যৰ বিষয়
 প্ৰতিও চৰকাৰক সন্মোহন আৰম্ভ কৰিবলৈ সক্ষম হোৱা দেখা যায়।

মুঠে (Question hour is a great safety valve and a safeguard
 against the abuses and make sure the Government Depart-
 ments cannot get very far out of line without being
 pulled up - M.C. Chauvala Question hour in Parliament.)

৫) শূন্যকাল (Zero Hour) :

সদনৰ প্ৰশ্নোত্তৰকালত সিদ্ধান্ত সন্মুখীন হোৱাকৈ শূন্যকাল কুলি লোৱা
 হয়। এইটো এটা জাতীয় সাংসদীয়া ব্যৱহৃত পৰম্পৰা। যিয়ে সদস্য
 সকলক জৰুৰী কাৰ্যৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষতঃ জাতীয়কৈ জাননী দি
 নিদিয়াকৈ প্ৰশ্ন প্ৰেৰণ কৰাৰ সুযোগ দিয়ে। এনে প্ৰশ্ন
 জড়িত চৰকাৰৰ ওপৰত জৰুৰী বিষয়ৰ ওপৰত বিচাৰ হয়।

(This is an Indian innovation, and enable members to raise any matter of urgent public importance which cannot wait for giving formal notice thereof and yielding reply from the Government) — Madhav Godbole

— India's parliamentary Democracy a trials.)

এনে শূন্যকাল দুপৰীয়া ২২ বজাত আৰম্ভ হয়। ই এটা প্ৰতীকী বা সাংকেতিক সময়। অৰ্থাৎ অনুমতিসাপেক্ষ সদস্যই কেবলৰ হাঁচি আৰম্ভণ কৰাৰ বাবে এনে শূন্যকালত কিছুমান বিষয় বা প্ৰশ্ন উপস্থাপন কৰিব পাৰে। অন্যান্য কেতবোৰ কাৰণ নতৌ সেই সময়ছোৱাত শূন্যকাল বুলি কোৱা হয়। এয়া একঘণ্টাৰ অবাধত্বিক বা কালচাৰিতিক সময়। যদিও ইয়াক কাল বুলি কোৱা হয় বেছিভাগ সময়তে এনে মিশ্যন এয়াটালৈ লো দেখা নামায়। তদুপৰি এনে সময়ছোৱাত কেনে ঘটনাও আলোচনা বা প্ৰশ্নৰ উত্থাৰনা কৰা হয় সেই সময়কে কোৱা প্ৰকৃতপক্ষে পাব নোৱাৰি। বিধায়ী সদস্যমণ্ডলে কেবলৰ বিষয়ে কেনেঘণ্টাৰ আধুনিক কেনে কৌশল ব্যৱহাৰ কৰিব তাৰ বিষয়ে উপায়তীয়াৰূপে কোৱা উন্নত পোৱা নামায়।

(It had been a Zero hour in more than one sense.

Since it has been a non-existent hour, it starts at

12'0 clock which is Zero hour of the day. It came to call Hour because very ~~after~~ after it continues for one full hour, untill the House rose for lunch at 10'0'clock. Nobody knows what matter might crop up during this period or what kind of attack may be launched against the Government. — Political Elite — R Uauo.

সাধাৰণতে যদিও এয়াৰে সময় শূন্যকালৰ বাবে ধায় কৰা হয়, একেজন সদস্যক তিনি মিনিটকৈ সময় দি প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰিব দিয়া হয়। এনে শূন্যকাল প্ৰায়ে নিয়ন্ত্ৰণৰ বাহিৰেও মোৰো হেঁচা যায় য'ত সদস্যসকলে অভিযোগ আৰু যোড প্ৰকাশৰ সুযোগ পায়। মনত শূন্যকালৰ এনে গোলমাল, উজ্জ্বল আল আৰু নিয়ন্ত্ৰণহীন পাৰিষ্কাৰিত দিনটোৰ বাবে ধায় কৰা আন বগম - বগজক প্ৰভাৱিত কৰে। লোকসভাৰ অধ্যক্ষ বা ৰাজ্যসভাৰ মণিপাতিয়ে কেতবোৰ বিষয় এনে শূন্যকালত সদনত উত্থাপনৰ বাবে অনুমতি নিদিবও পাৰে। ষোড়শীয় সামসদীয় ব্যৱস্থাত শূন্যকালৰ ব্যৱস্থা স্থাপিত দশকৰ আৰম্ভণিৰ পৰা ব্যৱহৃত হোৱা হেঁচা

নৈছিল। এনে অনুষ্ঠানলীয়ে সাসদৰ নিয়নীয়া কাজৰ ঠাণ্ডাবাহিকতা
অহুঁটে ঠাণ্ডে তথা অনাবশ্যকগোৰ্হে অৰ্যস্য / সভাপতিয়ে এনে স্মূন্যকালৰ
সময় সীমা গ্ৰাস কৰিব পাৰে। এনে সময়ছোৱাত সদস্যসকলে পূৰ্ব
অনুমতি বা পূৰ্ব জ্ঞাতনী নোহোৱাকৈ বাজহুৱা স্থাৰ্হভূিত বিষয়ৰ
ওপৰত সাদৰ জৰিয়তে স জনসাধীওনৰ হুঁহি আকৰ্ষণ কৰিব পাৰে।

(গ) স্ননোমোপ আকৰ্ষণৰ প্ৰস্তাৱ (Calling Attention Notice):

কেন্দ্ৰীয় সাসদ বা বিধানসন্ডলৰ সদস্যহুঁ অৰ্যস্য / সভাপতিৰ
পূৰ্ব অনুমতি সাপেয়ে কেতনোৰ জৰ্হী বাজহুৱা বিষয়ৰ স্মূন্যতৰেণেৰ
হুঁহি আকৰ্ষণ কৰাৰ বাবে এনে সাসদীয় পদ্ধতি অৱলম্বন কৰে।
এনে স্ননোমোপ আকৰ্ষণসূচক প্ৰস্তাৱ ভাৰতীয় সাসদীয় পনতক্ৰত এনে
অভিৱ সাসদীয় পদ্ধতি। যাৰ্হ দক্ষকৰ লোকসন্ডত সাস-
দীয় বাজনীতিত এনে পদ্ধতি অতি সান্ধিগালী সপত ব্যৱহাৰ হোৱা
হুঁহি নৈছিল। তেতিয়াৰ পৰা হুঁ জৰ্হী বাজহুৱা বিষয়ত তৰেণেৰ
হুঁহি স্ননোমোপ আকৰ্ষণ কৰাৰ উপায় হিচাপে ভাৰ্হীয় আৰু আন্তৰ্হালিক
বাজনীতিত ইয়াৰ ব্যৱহাৰ হৈ অহা পাৰিলক্ষিত হৈছে। এহুঁ সময়ত
লোকসন্ডত অৰ্যস্যহুঁ উপলক্ষি কৰিছিল যে সভা স্মূনিত প্ৰস্তাৱৰ
ব্যৱহাৰিক উপায়গিতা বা প্ৰক্ৰিয়াগত স্মূনোপ স্মূৰ্হেই নাইলা।

সভা ছাৰিত প্ৰস্তাৱ বা উন্নয়ন প্ৰস্তাৱ:— সংসদীয় গণতন্ত্ৰত
এনে সভা ছাৰিত প্ৰস্তাৱ চৰকাৰক স্মৃতিচক্ৰত নেলোকাৰ বাবে
অত্যন্ত অগ্ৰীভাৱী কৌশল। এনে সভাতিয়ে কেতবোৰ বাজহুৱা-
ডাৰে শুকত্বপূৰ্ণ বিষয়ৰ ওপৰত আলোচনা কৰাৰ বাবে
চৰকাৰক বাধ্য কৰাৰ পাৰে।

এনে প্ৰস্তাৱ উন্নয়নৰ জৰিয়তে সদনৰ- কাৰ্যক্ষমতা
বা বৈঠকৰ সাক্ষাৰিত নেলোকাৰ বিচাৰ হয়। সদনৰ দ্বাৰা
কাৰ্য-কাজ ব্যাহত কৰাৰ চেষ্টা কৰা হয়। এনে সভা ছাৰিত
প্ৰস্তাৱৰ জৰিয়তে জৰুৰী বাজহুৱা শুকত্বপূৰ্ণ বিষয়ৰ ওপৰত
চৰকাৰক হুঁচি আকৰ্ষণ কৰাৰ চেষ্টা কৰা হয়। এনে প্ৰস্তাৱ
উন্নয়নৰ কেতবোৰ চৰ্ত থাকে।

২) এটা বৈঠকত এটাওকৈ বেছি এনে প্ৰস্তাৱ উন্নয়ন কৰিব
নোৱাৰিব।

৩) সদনত মেহতীয়া হটনাৰুলী বা বিষয়ৰ এটাৰ ওপৰত
আলোচনা হয়।

৪) সদনত ইতিমূৰ্ত্তি আলোচিত বিষয়ৰ ওপৰত পুনৰ আলোচনা
বা বিতৰ্কৰ বাবে কোনো এনে প্ৰস্তাৱ আনিব নোৱাৰিব।

৫) প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰা বিষয়ৰ ওপৰত কোনো সভা
ছাৰিত প্ৰস্তাৱ উন্নয়ন কৰিব নোৱাৰিব।

৬) ন্যায়মালিকাৰ বিচাৰাৰ্থী বিষয়ৰ ওপৰত আলোচনা বা বিতৰ্ক
সৃষ্টি কৰাৰ উদ্দেশ্যে কোনো সভা ছাৰিত প্ৰস্তাৱ উন্নয়ন কৰিব
নোৱাৰিব।

এনে সভা ছাৰিত প্ৰস্তাৱ উন্নয়নৰ মূৰ্ত্তি জাননী দিয়াটো বাধ্যতামূলক।
মূলতঃ প্ৰস্তাৱ সঙ্ঘৰ্কো-নৰুতী-সময়ত উল্লেখ কৰা হয়।
লোকসভাৰ কাৰ্য নিৰূপনাৰ ৫৬-৬২ নম্বৰ অধিনিয়মত এনে সভা
ছাৰিত প্ৰস্তাৱ উন্নয়নৰ ব্যৱস্থা বিধিবদ্ধ কৰা হৈছে।

এনে মূলতৰী প্ৰস্তাৱ উন্নয়নৰ জৰিয়তে যিহেতু সদনৰ পূৰ্ণ নিৰ্ধাৰিত কাৰ্যক্রমিক প্ৰণালীত হয়। এনে প্ৰস্তাৱ উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত বহুতো দিগা চলি জাৰি হোৱা হয়। এনে ক্ষেত্ৰত অৰ্থিকৰ সিদ্ধান্ত দুইটো।

• বিশেষাধিকাৰ প্ৰস্তাৱ :- সংসদ আৰু বিধানমণ্ডলৰ সদস্য-সকলে সাধাৰণতে কেতবোৰ বিশেষ অধিকাৰ ভোগ কৰে, এনে অধিকাৰে কেতবোৰ নিষ্কৃতি আৰু অব্যাহতিক বুজাই যিবোৰ উৎস-সদনৰ সদস্যই সন্মানে উন্নয়ন কৰে।

সংবিধানে সংসদৰ কাৰ্যক্রমিকত ভাগ ল'ব নবা সকলো সকলো সদস্যকে এনে বিশেষাধিকাৰ প্ৰদান কৰে। যেনে এটো জেনেৰেল, কেন্দ্ৰীয় মন্ত্ৰী ইত্যাদি। তদুপৰি ষাট্ট্ৰপতি যদিও কেন্দ্ৰীয় সংসদৰ অবিচ্ছেদ্য অংগ তথাপিও এনে বিশেষাধিকাৰ ষাট্ট্ৰপতিয়ে ভোগ কৰিব নোৱাৰে। সংবিধানৰ ৩৬২ নং অনুচ্ছেদ অনুসৰি ষাট্ট্ৰপতিৰ বাবে সুকীয়াৰূপে এনে বিশেষাধিকাৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছে।

সংবিধানৰ ২০৬ নম্বৰ অনুচ্ছেদে সংসদৰ সদস্যক দুই-প্ৰকাৰৰ বিশেষ অধিকাৰ প্ৰদান কৰিছে। এটা হ'ল সদনত থাকি স্বাধীনতাৰ অধিকাৰ আৰু আনটো হ'ল সদনৰ কাৰ্যক্রমিক প্ৰকাশ কৰা দাবীৰ অধিকাৰ।

এনেকুৱা সাংবিধানিক বিশেষাধিকাৰৰ উদৰ্শি সদনৰ সদস্য-সকলে আন কেতবোৰ বিশেষাধিকাৰ লাভ কৰে, যেনে সদনৰ অধিবেশন চলি থকা সময়ত কোনো সদস্যত প্ৰেস্তাৱ কৰিব নোৱাৰি ইত্যাদি। তদুপৰি সদস্যসকলে কোনো গোচৰত সাক্ষ্য দান কৰাৰ নবাও অব্যাহতি লাভ কৰে। সদনৰ সদস্যক কোনো ক্ষয়পূৰ্ণ প্ৰশ্ন বা বিষয় উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত বাৰ্ষিক প্ৰদান কৰিব নোৱাৰি।

অথবা এনে বিষয়ৰ ওপৰত আলোচনা বা বিতৰ্ক চলি কামৰ
সময়ত হস্তক্ষেপ কৰিব নোৱাৰি। কোনো সদস্যক শাসীকৰণৰ
বা গান্ধিকৰণৰে অন্দহ কৰিব নোৱাৰি।

সংবিধানৰ ২২৮ নম্বৰ অনুচ্ছেদ অনুসৰি সদনৰ সদস্য-
সকলে সদনৰ কাম-কাজ নিমন্ত্ৰণ কৰাৰ বাবে আইন প্ৰণয়নৰ
ব্যৱস্থা আছে। ২০৪ নম্বৰ অনুচ্ছেদত কোৱা হৈছে যে সদনৰ
আলোচনাৰ বিষয় বা প্ৰতিবেদন কোনো সদস্যই প্ৰকাশ কৰিলে
তাক অৱৰ্ধি বুলি গণ্য কৰা নহ'ব যদিহে জাতীয় স্বার্থ
আগিত তেনে বিষয় সঞ্চাৰক জনসাধাৰণক অৱগত কৰাটো
জৰুৰী বুলি ভোৱা হয়।

সদনৰ অধিবেশনত কোনো অচিনাকি ব্যক্তিৰ প্ৰবেশ
নিষিদ্ধ। সদনত গুৰু আৰু সুহু আলাপ-আলোচনাৰ বাবে
এনে অচিনাকি বাহিৰা লোকৰ প্ৰবেশত বাধা আৰোপ কৰাটো
জৰুৰী। সদনক অৱমাননা কৰা যিকোনো সদস্যৰ বিৰুদ্ধে
এনে বিশেষাধিকাৰ কমিটিয়ে ন্যায়িক শাস্তি দিয়াৰ পোষকতা
কৰে।

সংবিধানে সদস্যৰ বিশেষাধিকাৰ ভংগ বা উলংঘাই
কোনোবোৰ কাৰ্যক সাধাৰি নহ'ব তাৰ দ্বাৰে আত্ম নিৰ্দেশ
কেতবে এনে কাৰ্য ইয়াতে উল্লেখ কৰি আছে।

৩) সদনক বিৰূপে পৰিচালিত কৰাৰ বাবে হলে তথ্য শাস্তি
ৰখা।

৪) হাই উৰ্দ্ধ, স্প'গান দিয়া, প্ৰতিলিপি দলিওৱা বা আন
তেনে অসংসদীয় আচৰণেৰে সদনৰ কাম-কাজক বাধা
প্ৰস্তু কৰা কাৰ্যক বিশেষাধিকাৰ ভংগ বুলি কোৱা হয়।

৩) সদনৰ কাৰ্যসূচনিকাত তেওঁ লোৱাৰ সময়ত যদি কোনো সদস্যৰ বিৰুদ্ধে কট্টিকি, কট্টাক্য, আন তেনে অশালীন আচৰণ দেখুওৱা হয় তাক বিশেষাধিকাৰ উলংঘন বুলি কোৱা হয়।

সদনৰ কোনো সদস্যই বিশেষাধিকাৰ অধিকাৰী প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰিবলৈ হলে অচিহ্নপ্ৰধানক লিখিতভাৱে জনাব লাগিব, যাৰ কৰা নিৰ্দিষ্ট দিনৰ এনে প্ৰস্তাৱ বাতিলুৱা ২০ বজাৰ পূৰ্বে দাখিল কৰিব লাগিব। বিশেষাধিকাৰ-উত্থাপনৰ কেতবোৰ চৰ্ত আছে —

১) সদনৰ এখন বৈঠকত এটাতকৈ বেছি এনে বিষয় উত্থাপন কৰিব নোৱাৰিব।

২) এনে বিশেষাধিকাৰ তেওঁৰ লগত জড়িত বিষয় শেহতীয়া কোনো ঘটনাৰ সৈতে জড়িত হ'ব লাগিব।

অৰ্বচ্ছই / সত্যমতিয়ে এনে প্ৰস্তাৱক উত্থাপনৰ অনুমতি প্ৰদানৰ বিহত সংশ্লিষ্ট সদস্যৰ দৰা অৰ্বচ্ছই বাক্য দিচাৰে। ইয়াৰ বিহত অৰ্বচ্ছই বিষয়টোৰ আলোচনাৰ বাবে সদনত উত্থাপন কৰিবলৈ ইয়াৰ সম্বন্ধে সদস্যৰ মতামত বিচাৰে। অতিক্ৰমে ২৫ জন সদস্যই ইয়াত সন্মতি দিব লাগিব, অন্যথা এনে প্ৰস্তাৱক অৰ্বচ্ছই নোনাছাই-খাৰিজা কৰে। যদি সদনত বিষয়টো উত্থাপিত হয় তেতিয়া বিশেষাধিকাৰ কমিটিয়ে এনে আতিশ্ৰেণীক তন্নতনকৈ পৰীক্ষা কৰে। কেতিয়াবা এনে বিশেষাধিকাৰৰ বিষয়ৰ সংসদত সদস্যৰ স্বেচ্ছাপ্ৰাৰ্থনা বা সম্ভব্য পৰিশাৰৰ জৰিয়তেও নিষ্পত্তি কৰা হোৱা যায়।

৩৫

উৎসর্গনাশ্ৰুত্বক বা নিন্দাশ্ৰুত্বক প্ৰস্তাৱ :- কেতিয়াবা বিৰোধী
 মন্তব্য-সদস্যই শাসক মন্তব্য বিৰুদ্ধে এনে প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰি
 চৰকাৰক কেতবোৰ নীতিৰ সন্মালোচনা কৰাৰ লগতে উৎসর্গনা
 প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰা হয়। অতিৰিক্তিক অৰ্থৰ ফলৰ বা উৎসর্গনা
 বা নিন্দা প্ৰস্তাৱ হ'লে চৰকাৰক কোনো নীতিৰ বিৰুদ্ধে কঠোৰ
 সন্মালোচনাৰে তেনে নীতি প্ৰত্যাহ্বান কৰা। সংসদৰ ৰাজ্যসভা
 আৰু লোকসভা উভয়ে এনে প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰিব পাৰি।
 ৰাজ্যিক বিধানমণ্ডলৰ ক্ষেত্ৰত অনুৰূপ ব্যৱস্থা আছে। কোনো
 মন্তব্য বা সদস্যৰ বিৰুদ্ধে অনা এনে উৎসর্গনা প্ৰস্তাৱ সদনত
 উত্থাপনৰ ক্ষেত্ৰত কেতবোৰ নীতি প্ৰযোজ্য হয়। শাসক মন্তব্য বা
 চৰকাৰৰ বিৰুদ্ধে অন্য অনাছা প্ৰস্তাৱতকৈ এনে উৎসর্গনা প্ৰস্তাৱ
 প্ৰথম। অনাছা প্ৰস্তাৱ চৰকাৰৰ পতন দাবী কৰে বা চৰকাৰৰ
 পতন হ'ব পাৰে। আনহাতে উৎসর্গনা প্ৰস্তাৱ চৰকাৰক কেতবোৰ
 ভাববিৰোধী নীতি বা কাৰ্যৰ বাবে নিন্দা কৰিব পাৰে যদিহে তেনে
 বিষয়-সেহতীয়া হ'ব পাৰে।

চৰকাৰ যদি কেতবোৰ বিষয়ত ব্যৰ্থ হয় তেতিয়া এনে প্ৰস্তাৱ
 উত্থাপনৰ জৰিয়তে চৰকাৰক নিন্দা বা উৎসর্গনা কৰা হয়। এনে
 নিন্দা বা উৎসর্গনা গোটেই মন্তব্য পৰিসদৰ বিৰুদ্ধে বা ব্যক্তিগতভাৱে
 এজন মন্তব্য বিৰুদ্ধেও হ'ব পাৰে। অৱশ্যে তেনে প্ৰস্তাৱ গৃহীত হোৱাৰ
 ক্ষেত্ৰত-কেতবোৰ চৰ্ত বিদ্যমান।

- ১) এটা নিৰ্দিষ্ট বিষয়ৰ জৰিয়তে এনে প্ৰস্তাৱ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিব
 পাৰে।
- ২) এনে প্ৰস্তাৱ কোনো মন্তব্য বা সদস্যৰ সন্মালোচনা কৰাৰ নামত
 কোনো ব্যংগাত্মক টি শ্লোক বা গাৰ্হা মন্তব্য কৰিব নোৱাৰিব।
- ৩) কোনো সদস্যৰ বিৰুদ্ধে ব্যক্তিগতভাৱে বিশেষকৈ-ছাৰিকিক বিষয়ক

১) এনে সমালোচনা কৰিব নোহাবিব ,

৪) এনে প্ৰস্তাৱ কেতবোৰ লেহুতীয়া ঘটনাৰ সৈতে জড়িত হোৱা বিষয় হ'ব লাগিব।

৫) এনে প্ৰস্তাৱে সদস্যৰ বিশেষাধিকাৰ ভংগ কৰিব নোহাবিব।

৬) সদস্যৰ একেই অধিবেশনতে ইতিপূৰ্বে আলোচনা হোৱা বিষয়ৰ ওপৰত কোনো এনে প্ৰস্তাৱ আনিব নোহাবিব।

৭) ন্যায়নানিকম্ব বিচাৰাৰ্থীৰ বিষয়ৰ ওপৰত এনে ভেঁওনা প্ৰস্তাৱ কোনো সদস্যই উত্থাপন কৰিব নোহাবিব।

এনে ভেঁওনা প্ৰস্তাৱে সদস্যৰ শূৰ্য্য কৰ্ম সংশ্লিষ্ট হৈ পাছ যা গৃহীত হোৱা দেখা যায়। বিশেষাধিকাৰ দলৰ এনে প্ৰস্তাৱ আৱক পক্ষৰ সদস্যই অধিবেশনতে প্ৰতিহত কৰে। এনে প্ৰস্তাৱে সদস্য গৃহীত হ'লে চৰকাৰে তাৎক্ষণিকভাৱে সদস্যৰ আশ্ৰ আৰু মতামত গ্ৰহণ কৰে। দৰাচলতে এনেবোৰ প্ৰস্তাৱ হ'লে চৰকাৰৰ কেতবোৰ নীতিৰ বিৰোধিতাক নিন্দাসূচক প্ৰস্তাৱে সদস্য উত্থাপন কৰা হয়। এনে ভেঁওনাসূচক প্ৰস্তাৱ পাৰ্শ্ব আৰু উল্লেখ বাস্তৱ মৰ্মৰ প্ৰয়োজন যাতে অধিবেশনে এনে প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰাৰ সুক্ৰিয়ুত্তম থাকিব লাগিব।

অনাধা প্ৰস্তাৱ :- সংসদীয় আয়ন ব্যৱস্থাত এনে অনাধা প্ৰস্তাৱে যথেষ্ট তাৎপৰ্য বহন কৰে। সাধাৰণতে বিশেষাধিকাৰ পক্ষই এনে কঠিন সংসদীয় পদ্ধতি ব্যৱহাৰ কৰি আৱক পক্ষক অন্যাধিকাৰনৰ দৃষ্টিতে প্ৰতিদান কৰি বিচৰা হয়। লোকসভাৰ কাৰ্যপ্ৰণালীৰ ২৯৮ নম্বৰ ধাৰাৰ মতে সংসদৰ (লোকসভাৰ) যিকোনো সদস্যই এনে প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰিব পাৰে। কিন্তু এনে প্ৰস্তাৱ অকল

লোকসভাতো উত্থাপন কৰিব পাৰি, ৰাজ্যসভাত নহয়। ইয়াৰ ফলস্বৰূপ
হ'ল অসমীয়া শাসন ব্যৱস্থাত জনসাধাৰণৰ দ্বাৰা নিৰ্বাচিত
কৰ্মমালিক লোকসভাৰ ওচৰত দায়বদ্ধ। এনে প্ৰস্তাৱ লোকসভাত
উত্থাপন কৰিবলৈ হ'লে সদস্যজনে ২০ বজাৰ আগতে এনে
প্ৰস্তাৱৰ জাননী লোকসভাৰ অফিচৰ ওচৰত দাখিল কৰিব
লাগিব। অফিচটো এনে প্ৰস্তাৱ সদনত গমনো সদস্যৰ স্তাত্ম
পাঠ কৰে আৰু এনে প্ৰস্তাৱৰ ওপৰত আলোচনা, বিতৰ্ক আৰু
ভোটদানৰ বাবে। অৱশ্যে এনে ক্ষেত্ৰত সদনৰ অতি কমতে ৬০
জন সদস্যই এনে প্ৰস্তাৱত সন্মতি বা সম্মতন দিব লাগিব।
সদনত এনে প্ৰস্তাৱত গৃহীত হোৱাৰ পৰা ২০ দিনৰ ভিতৰত এনে
প্ৰস্তাৱৰ ওপৰত আলোচনা হোৱাটো কাৰ্য্যতন্ত্ৰমূলক। অন্যথা এনে
প্ৰস্তাৱ নাকচ হিচাপে গৃহীত হ'ব। সদনত বিতৰ্ক, আলোচনাত
সংস্ৰাৱণাৰিষ্ঠ প্ৰদৰ্শন কৰিব নোৱাৰিলে, চৰকাৰে পদত্যাগ
কৰিবলৈ বাধ্য।

২৯৫২ চনত এনে অনাধা প্ৰস্তাৱ অনাৰ ক্ষেত্ৰত লোকসভাৰ
আৱশ্যকীয় সম্মতন আছিল ৩০ জন সদস্যৰ সন্মতি।

২৯৬৩ চনত স্বাধীনোত্তৰ ভাৰতত প্ৰথম এনে অনাধা প্ৰস্তাৱ
সংসদত উত্থাপন কৰা হৈছিল। আচাৰ্য কৃষ্ণানিলীয়ে ২৯৬৩

চনত অৱাহৰলাল নেহৰু চৰকাৰৰ বিৰুদ্ধে এনে অনাধা
প্ৰস্তাৱ আনিছিল। মীন ভাৰতৰ যুদ্ধৰ নিছত নেহৰুৰ চীনৰ
প্ৰতি অৱলম্বন কৰা স্বপ্নকামী নীতিৰ কঠোৰ সমালোচনা
কৰিছিল আৰু নেহৰু চৰকাৰৰ বিৰুদ্ধে উত্থাপিত এনে

অন্যথা প্রস্তাবক আন বিধোৰ্ণী দলৰ সদস্যইও সম্মতন দিছিল।
অৱশ্যে, এনে প্রস্তাব সদনত নাছ হোৱা নাছিল, একত্ৰী সমন্বত
লাল বাহাদুৰ শাস্ত্ৰীৰ চৰকাৰৰ বিৰুদ্ধে তিনিটা আৰু ইন্দিৰা
গান্ধী চৰকাৰৰ বিৰুদ্ধে উত্থাপিত ২২টা এনে ধৰণৰ অন্যথা
প্রস্তাব আনি চৰকাৰৰ কেতবোৰ নীতি আৰু কাৰ্যকৰণ সমালোচনা
কৰি জনসমত প্ৰঠনৰ চেষ্টা কৰা দেখা গৈছিল।

২৯ ৭৭ চনত মোৰাৰজী দেৱাইৰ জনতা পাৰ্টিৰ চৰকাৰৰ
বিৰুদ্ধে গাই বি চবনে অন্যথা প্রস্তাব আনিছিল। এনে
প্রস্তাবৰ ওপৰত ভোটদানৰ পূৰ্বে মোৰাৰজী দেৱায়ে পদত্যাগ
কৰিছিল। ২৯৯৯ চনত প্ৰথমবাৰৰ বাবে গাৰ্চিও অসম্ভ্যালয়
বিজোনি চৰকাৰৰ বিৰুদ্ধে এনে অন্যথা প্রস্তাব গৃহীত হোৱাৰ
মিছত প্ৰধানমন্ত্ৰী অটল বিহাৰী বাজপেয়ীয়ে পদত্যাগ কৰিছিল।
দৰাচলতে এনে প্রস্তাবৰ জৰিয়তে চৰকাৰৰ বিশ্বাসযোগ্যতা
নাহঁকিয়া হোৱা বুলি সন্নিহিত কৰিব বিচৰা হয়।

সংবিধানৰ ৭ ৫ নম্বৰ অনুচ্ছেদ অনুসৰি এনে অন্যথা প্রস্তাব
সম্পৰ্কে কেতবোৰ চৰ্তাৱলী উল্লেখনীয়—

- ১) অতি কমতে ৫০ জন সদস্যৰ সম্মতন থাকিলেহে এনে
অন্যথা প্রস্তাব সদনত (লোকসভাত) উত্থাপন কৰিব পাৰি।
- ২) অৰ্থাৎ যদি আত্মতু হয় তেতিয়া এনে প্রস্তাব আলোচনা
আৰু বিতৰ্কৰ বাবে সদনত উল্লেখনৰ দিন বাৰ্য কৰে।
- ৩) যদি এনে প্রস্তাব সদনত (লোকসভাত) গৃহীত হয় তেতিয়া
মন্ত্ৰী পৰিষদে পদত্যাগ কৰিবলৈ নীতিগতভাৱে বাধ্য।

৪) এনে প্ৰস্তাবৰ ওপৰত ছোটদান মৌলিক হয়।

অন্ত্যে সংবিধানত এনে অনাদ্য প্ৰস্তাবৰ বিষয় দ্বষ্ট বা বিধিবদ্ধ কৰাত কোনো বঁচনৰ উল্লেখ নোহা নাযায়।

কৰ্তন প্ৰস্তাব :- কৰ্তন প্ৰস্তাব উত্থাপনৰ জৰিয়তে বিৰোধী দলে চৰকাৰে সংসদ/বিধানসভালৈ জৰিয়তে বিচৰা বিভিন্ন মিতনৰ বাবে ধাৰ্য কৰা ব্যয়ৰ সংকোচন কৰিছে বাবে। এনে কৰ্তন প্ৰস্তাব উত্থাপনৰ জৰিয়তে বিৰোধীয়ে চৰকাৰে ধাৰ্য কৰা পুঁজিৰ কৰ্তন কৰিছে বিচাৰে। বহুক্ষেত্ৰত এনে প্ৰস্তাব উত্থাপনৰ জৰিয়তে চৰকাৰৰ কৃতবোধ নীতি আৰু কাৰ্যকৰ্ম সমালোচনা কৰা হয়। লোকসভাৰ সদন পৰিচালনাৰ ২০ ন বছৰ ধাৰা অনুসৰি এনে প্ৰস্তাব লোকসভাত উত্থাপন কৰিছে বাৰি। এনে প্ৰস্তাব সদনত উত্থাপন কৰিছে বাৰি নে লোকসভাৰ মেইটো লোকসভাৰ অৰ্ব্বক্ষই নিৰ্বাচন কৰে।

চৰকাৰে বাজেটত ধাৰ্য কৰা পুঁজিৰ আকৰ্ষণৰ বিৰোধী বক্ষই এনে প্ৰস্তাব উত্থাপনৰ জৰিয়তে নাকচ কৰে। চৰকাৰে বিভিন্ন ব্যয় মিতনৰ বাবে উত্থাপন কৰা দাবীৰ বিৰুদ্ধে উত্থানিত এনে প্ৰস্তাবে সংসদীয় মায়ন ব্যৰ্থত অহুৰ্ণ প্ৰস্তাব বিস্তাৰ কৰে। এনে কৰ্তন প্ৰস্তাব যদি গ্ৰহণ কৰা হয় তেতিয়া চৰকাৰৰ বিৰুদ্ধে উত্থানিত অনাদ্য প্ৰস্তাবত যদি সদনত চৰকাৰে সংসদীয় মায়ন প্ৰমান কৰিছে নোহাৰে, সদনৰ নিয়ম অনুযায়ী চৰকাৰৰ মতন অনিৰ্ব্য। কৰ্তন প্ৰস্তাবৰ জৰিয়তে বিৰোধীয়ে চৰকাৰৰ বিৰুদ্ধে দাবী মঞ্জুৰিৰ বিৰোধিতা

কবি চৰণমৰৰ নীতিক প্ৰত্যাশ্যান কৰাৰ প্ৰমাণ কৰে। অৱশ্যে
কৰ্মলৈ গ'লে কৰ্ত্তন প্ৰভাৱৰ উদ্দেশ্য হ'ল চৰণমৰৰ নীতিক লক্ষ্য
বা ন্যায় ফৰা, অৱশ্যে এনে কৰ্ত্তন প্ৰভাৱৰ গ্ৰহণযোগ্যতাৰ
ক্ষেত্ৰৰ নীতি-নিয়ম আছে।

৩) এনে প্ৰভাৱ মাত্ৰ এটা দাবীৰ মৈত্ৰে সম্বন্ধিত হ'ব নাপিব।
৪) প্ৰভাৱত সকলো দিশ সামৰি দ্বিষ্ট হ'ব নাপিব আৰু ইয়াত
যুক্তি, তৰ্ক, বাংগাহক তথা সম্মান শানিয়াকৰণ কথা ক'ব
নোৱাৰিব।

৫) এনে প্ৰভাৱে মাত্ৰ এটা নিৰ্দিষ্ট বিষয়ক সামৰি ল'ব নাপিব।

৬) এনে প্ৰভাৱে কোনো সদস্যৰ পিৰোৱা ব্যক্তিগত আশ্ৰয় বা
শোণ্ড প্ৰকাশ কৰিব নোৱাৰিব।

৭) প্ৰশ্ৰুত আইনৰ কাৰিতা বা সংশোধনৰ কোনো দাবী এনে
প্ৰভাৱত সন্নিবিষ্ট হ'ব নাপিব।

৮) এনে কৰ্ত্তন প্ৰভাৱ বিলম্বাৰ্থকৰণ সম্বন্ধিত প্ৰশ্ন উত্থাপন
কৰিব নোৱাৰিব।

৯) ন্যায়-দালিয়াকৰণ বিচাৰাৰ্থীৰ বিষয়ৰ মৈত্ৰে জড়িত কোনো
প্ৰশ্ন এনে প্ৰভাৱত সন্নিবিষ্ট হ'ব নাপিব।

১০) ভাৰতৰ সন্ধিত নিৰ্দিষ্ট মৈত্ৰে সম্বন্ধিত কোনো বিষয়-প্ৰশ্ন এনে
প্ৰভাৱত উত্থাপন কৰিব নোৱাৰিব।

১১) এনে প্ৰভাৱে ইতিহাসে সদনত আলোচিত বিষয়ৰ পুনৰ
অৱলোকনৰ দাবী উত্থাপন কৰিব নোৱাৰিব।

স্বল্প স্ফুটিতকরণ বা গুলনত্বী প্ৰদ্বাৰঃ

স্বঃসীমিত গাৰিষ্কৃত্যত স্বল্প স্ফুটিত কৰণ বা গুলনত্বী প্ৰদ্বাৰে প্ৰধান বৈশিষ্ট্য সমাপ্তি অচাম। গুলনত্বী প্ৰদ্বাৰৰ জৰিয়তে স্বল্প স্ফুটিত কৰিব পাৰি। স্বল্প স্ফুটিত প্ৰদ্বাৰৰ লিখিত অন্য বৈশিষ্ট্য সমাম নিৰ্বাৰণ কৰাৰো স্ফুটিতকৰণ আনিব পাৰি।

স্ফুটিতকৰণ বা গুলনত্বী প্ৰদ্বাৰৰ প্ৰাথমিক ষ্টেদেদ্য ২ন অলদাত স্বঃসীমিত প্ৰাৰ জৰ্জৰী বাদশ্ৰুয়া স্ফুটনৰ বিষয় সদনৰ ওচৰত আলোকণাত কৰা বা সালোমোয়া আকৰ্ষণ কৰা।

স্ফুটিত কৰণ বা গুলনত্বী প্ৰদ্বাৰ ২ন প্ৰেৰ স্ফুটিত কৰণৰ কাৰণে লোৱা যিৰি ব্যৱস্থা বা নিম্ন মাৰ ষ্টেদেদ্য প্ৰে নিৰ্দিষ্ট জৰ্জৰী বাদশ্ৰুয়া স্ফুটনৰ বিষয়ৰ ওচৰত তাত্ক্ষণিকৰোৰে আলোচনা কৰা। এই প্ৰদ্বাৰ অৰ্থকৰ অনুলিপি সাপেক্ষে আনিব পাৰি। এই স্ফুটিত কৰণ প্ৰদ্বাৰৰ প্ৰাথমিক লক্ষ্য ২ন - প্ৰেৰ সদ্য স্বঃসীমিত জৰ্জৰী বাদশ্ৰুয়া স্ফুটনৰ বিষয় ত্য - কলিনৰোৰে সদনৰ অব্যত কৰোৱা, মিটোৰ ক্ষেত্ৰ নিম্ন অনুলিপি জাননী প্ৰেৰণেৰে প্ৰদ্বাৰ কৰি উপস্থাপন কৰি এই বিষয়টোৰ ওচৰত সিদ্ধান্ত লোৱাত বিনম্ব ২ন পাৰে, মিটোৰ কাৰণে দেদ্যৰ অন্ত্ৰনুৰূপী স্ফা মিটাপ্ৰাৰ

কেন্দ্রত কেন্দ্রত গাৰিবেক আশিৰ পাৰে. মাৰ বৰে
সদনত স্থাপিতকলোৱে চলি থকা বগল কাজ বন্ধ কৰি
এই বিষয়ত সুক্ৰম দিয়া টিচি।

সদনত কোনো বিষয়লৈ দীখলীয়া সমস্যা
কাৰণে আলোচনা চলি আৰিয়েনে শোণ জৰুৰীকোৱে
বাজস্থায় সুক্ৰমণ বিষয়ত ওপত আলোচনাৰ বাবে
বীৰ্যবাহিৰকোৱে চলি থকা আলোচনা বন্ধ কৰাৰ বাবে
অনুৰোধ কৰা হয়। সদনৰ কাৰ্যক্রমণিত গুচে চলি থকা
সকলো বিষয়ক একমুখীয়া কৰিয়ে এনে সুক্ৰমণ বিষয়লৈ
আলোচনাৰ বাবে গুচে স্থিত কৰণ প্ৰস্তাৱ আৰণে সদনৰ
সম্মুখলৈ অনা হয়।

সেইদে সদন স্থিত কৰণ প্ৰস্তাৱ এনে এটা
বিশেষ কাৰ্য ব্যৱস্থা. যদিহে এইটো প্ৰস্তাৱ কৰা হয়,
তেতিয়া সদনৰ স্থাপিতক কাজকাজ কাৰ্য্যক্ৰম কৰি টৈ
জৰুৰী কাজস্থায় সুক্ৰমণ বিষয়ত ওপত আলোচনা
কৰা হয়।

এই প্ৰস্তাৱ বিষয়বস্তু হৈছে যে কোনো
কেন্দ্রত কেন্দ্রীম চৰণৰ প্ৰত্যক্ষ বা প্ৰত্যক্ষকোৱে
ইয়াৰ কাৰ্য্য সদনাদনত স্থাপিতকলোৱে বা
আইনগতকোৱে বিমতল হৈছে।

প্ৰোগ্ৰামী সদস্যক এটা বৈধত এটা মাপ
জাননী দিবলৈ দিয়া হয়। এনে প্ৰজ্ঞাপত বহুতে
স্বাক্ষৰ কৰিলেও প্ৰথম স্বাক্ষৰকাৰীক সুবিধা দিয়া
হয়।

অৰিবেশন অনুষ্ঠিত হোৱাৰ আঢ়াত দুটিত কৰণ
প্ৰজ্ঞাপত জাননী অতি আঢ়াৰ্মাৰ্কে দিব লাগে আৰু
বুলেটিনত প্ৰেঁ সঞ্চালকৰ সিত উল্লেখ কৰা হয়।
অৰিবেশন আৰম্ভ হোৱাৰ তিনিটো বৰ্ষ দিনৰ আঢ়াত
প্ৰেঁ উদ্দেশ্যে তিনিটো বৰ্ষ বধা হয়। নিৰ্বাচিত সঞ্চালক
আঢ়াত নগণাই তাৰ সিত গঠনে তেনে জাননী প্ৰশাসন
বিবেচিত নহয় আৰু সদস্যনে দুবাৰ্ গঠোৱা হয়।
(গুলতী প্ৰজ্ঞাপ লোকসভাৰ বৰ্ষ আচৰণৰ বিবিধ ৫৫-৫৩
নং অৰিনিয়মৰ আৰ্ৰিত প্ৰস্তাৱ হয়।)

সুটে ওলট বোনে শুৰুৰূপ জৰুৰী বিষয়ৰ
আলোচনাৰ প্ৰয়োজন হলে সঃসদস্য সিবোনে সদস্যই
সুলতী প্ৰজ্ঞাপ উত্থাপন কৰিব পাৰে। এনে প্ৰজ্ঞাপ
গৃহীত হোৱাৰ অৰ্ৰ হয় চৰণে লোকসভাৰ আঢ়া
হেৰুৱাৰ্ৰে।

বিশেষাধিকাৰ প্ৰস্তাৱ (Privilege Motion):—

বিশেষাধিকাৰ ভাংগৰ বিৰুদ্ধে প্ৰস্তাৱ হৈছে স্যাম্ভৱ সদস্যসকলে ভোগ কৰা বিশেষ অধিকাৰ আৰু প্ৰতিৰোধ ক্ষমতা। স্যাম্ভৱ সদস্যসকলে ব্যক্তিগতভাৱে আৰু সন্মিলিতভাৱে/সম্মুখীভাৱে তেওঁলোকৰ কামবোৰ ফলপ্ৰসূত্ৰে মাতে কৰিব পাৰে তাৰ কাৰণে সদস্য সকলৰ স্যাম্ভৱ নীতি অনুযায়ী বিশেষাধিকাৰ বুলি এক বিশেষ অধিকাৰ থাকে। যেতিয়া এইবোৰ বিশেষাধিকাৰ কোনো এটা অধিকাৰ আৰু প্ৰতিৰোধৰ ক্ষমতাক উপেক্ষা কৰা হয়, তেতিয়া তেই অপৰাধক বিশেষাধিকাৰ ভাংগ বুলি কোৱা হয় আৰু স্যাম্ভৱ বিধিমাতে ই শাস্তিমূলক।

স্যাম্ভৱ মিকোণো সদনৰ কোনো সদস্যই বিশেষাধিকাৰ ভাংগৰ ক্ষেত্ৰত সি সকল দায়ী হয় সেই সকলৰ বিৰুদ্ধে সদনত প্ৰস্তাৱৰ ৰূপত প্ৰবৰ্ত্তন কৰা দিব পাৰে। প্ৰত্যেকটো সদনে এই ক্ষেত্ৰত বিশেষাধিকাৰ ভাংগৰ বাৰ্ণমাৰ স্বৰ্ণমাৰ হিচাপে শাস্তিৰ দাবী কৰিব পাৰে।

স্যাম্ভৱ বিশেষাধিকাৰ হ'ল অধিকাৰ আৰু প্ৰতিৰোধ ক্ষমতা, মিটো এক অনুষ্ঠান হিচাপে স্যাম্ভৱ দ্বাৰা আৰু স্যাম্ভৱসকলে তেওঁলোকৰ ব্যক্তিগত ক্ষমতাৰ দ্বাৰা ভোগ কৰে, মিটোৰ অবিহনে স্যাম্ভৱানে তেওঁলোকৰ ওপৰত অপৰ্ম কৰা দায়িত্বসমূহ নিম্নাধিৰ্কে পালন কৰিব নোৱাৰে। স্যাম্ভৱান অনুযায়ী

স্যাম্ভৱান অনুযায়ী স্যাম্ভৱ আৰু সদস্যসকলৰ বিশেষ বিশেষাধিকাৰ ক্ষমতা আৰু দক্ষতা বা প্ৰতিৰোধ ক্ষমতা আদি স্যাম্ভৱ দ্বাৰা নিৰ্বাৰিত হয়। এই ক্ষেত্ৰত এতিয়ালৈ কোনো আইন প্ৰনয়ন হোৱা নাই। এনে ধৰনৰ

আইন লোহোৱাৰ বাবে বৃষ্টি সংসদীয় পৰামৰ্শৰ দ্বাৰা প্ৰচলিত নীতিয়ে
বাহাল আছে।

বিশেষাধিকাৰ ডাংগ হ'ল যে সংসদৰ অধিকাৰ আৰু সংসদৰ সুবিধা বা
অধিকাৰসমূহ ডাংগ কৰা। অন্যান্য বিষয়ৰ লগতে সংসদ, বিধানসভালৈ বাহাল
কমিটি বিলাকৰ ওপৰত মিক্ৰোফোন প্ৰকাশিত প্ৰতিশ্ৰুতি আদিত বিশেষ
অধিকাৰ ডাংগ হোৱা বুলি বিবেচনা কৰা হয়। ইয়াৰ ভিতৰত অস্বাভাৱিক
শিৱানুষ্ঠানৰ প্ৰকাশ বা বাতৰি কাকতত বিবৃতি দিয়া বা আলোচনী,
দূৰদৰ্শন সঞ্চালিকাৰ বা ৰাজস্বৰূপে বহুতা প্ৰদান আদি থাকিব পাৰে।

সংসদৰ অধ্যক্ষ আৰু কমিটি সমূহৰ মূল অধিকাৰসমূহ হ'ল, সংসদত
কথা কোৱা বা প্ৰকাশৰ স্বাধীনতা; কাৰ্যবাহী আদেশৰ দ্বাৰা বিধিগত কৰ্তৃত্ব
অধীনত বা কোনো অপৰাধমূলক গোৰোত আঁকো বা কাৰাদণ্ড দিয়াৰ পৰা মুক্ত;
ওনে গোচৰৰ অধীনত কোনো সদস্যক আঁকো কৰা, দোষী আব্যক্ত কৰা
শাস্তি প্ৰদান আৰু মুক্ত কৰা আদিৰ ক্ষেত্ৰত অস্থিৰ কৰ্তৃত্ব নিৰ্বাচিত
প্ৰণয়ন লোকসভাৰ অধ্যক্ষৰ সৈতে যোগাযোগ কৰিব লাগিব।

প্ৰজন সদস্যৰ বিশেষাধিকাৰ ডাংগৰ সৈতে জড়িত অথবা প্ৰজন সদস্যৰ
বা সদনৰ নাহঁবা কমিটিৰ অধ্যক্ষৰ সৈতে জড়িত বিষয়ৰ ওপৰত লোকসভাৰ
অধ্যক্ষৰ অনুমতি সাপেক্ষে সদনত প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰিব পাৰে।

প্ৰজন সদস্যৰ অধিকাৰ সশৰ্কণ প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰিব বিচাৰিলে তেওঁ
সদনৰ অধি প্ৰধানৰ ওচৰত লিখিত জাননী সোঁ-দিনাৰ সদনৰ বৈঠক আৰম্ভ
হোৱাৰ আগতে ৰাতি পূৰ্বা ৪:৩০-০০ বজাৰ লগে লগে দাখিল কৰিব লাগিব।

শ্ৰেষ্ঠদিনা ২০-০০ বজাৰ পিছত কেৱেৰবনৰ জাননী দাখিল কৰিলে তেনে জাননী
দ্বিতীয়দিনাৰ ৱাতিপুৱা ২০-০০ বজাত দাখিল কৰা বুলি বিবেচিত হয়। যদিহে
দাখিল কৰিব লগা প্ৰশ্ন উম্মত উচিত হয়, তেতিয়া ইনে তেনে জাননী উম্মত
দাখিল কৰিব লাগে।

- বিশেষাধিকাৰৰ প্ৰশ্ন-উত্থাপনৰ উল্লেখৰ অধিকাৰ তলত উল্লেখ কৰা
চৰ্তৰ উচিত হয়,

১) এফোটা বৈধতা এটাও কে বেছি প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰা উচিত নহয়।

২) প্ৰশ্ন-স্বাভাৱিক অদৃশ্য অধ্যয়িত বিশেষ-বিষয় বা উদ্ভাৱনৰ ক্ষেত্ৰত সীমাবদ্ধ
হোৱা উচিত।

৩) বিষয়টোৱে অদনৰ হস্তক্ষেপ বিচাৰে বা প্ৰয়োজন কৰে।

- বিশেষাধিকাৰৰ প্ৰশ্ন উত্থাপনৰ বাবে অৰ্যক্ষই অনুমতি প্ৰদানৰ ক্ষেত্ৰত
প্ৰশ্নৰ উল্লেখ কৰা চৰ্ত কেইটা অনুসৰণ কৰে বা চৰ্ত কেইটাৰ দ্বাৰা পৰিচালিত
হয়।

যদিহে অৰ্যক্ষই অদনত বিশেষাধিকাৰৰ প্ৰশ্নৰ বিষয়টো উত্থাপন কৰাৰ
বাৰে অনুমতি দিহে তেতিয়া তেওঁ সিগৰাকী অদৃশ্য অধিকাৰৰ প্ৰশ্নটো জাননী
মোমে অৰ্যক্ষৰ সন্মত ক্ষেত্ৰত দাখিল কৰে। তেওঁক প্ৰশ্নটোৰ ক্ষেত্ৰে কেৱেৰবনৰ
বিশেষাধিকাৰ জড়িত আছে সেই সন্মতকৈ যি বিবৃতিৰে অদনৰ অনুমতি
বিচাৰিবলৈ অৰ্যক্ষই আহ্বান কৰে। বিবৃতিৰ পিছত অৰ্যক্ষই অৰ্থ অধিকাৰৰ
প্ৰশ্ন উত্থাপনৰ অনুমতি দিয়াৰ সন্মত প্ৰদানৰ বাবে অদৃশ্যসংকলন

অনুৰোধ কৰা যদিহে কমেও ২৫ গৰাকী বা তাতকৈ বেছি অস্থায়ী সদস্যই
সদনৰ দ্বাৰা স্মেৰ্টো অনুমতি দিব লাগে বুলি সন্মতি দিয়ে, তেতিয়া অধ্যক্ষই
স্মেৰ্টো উত্থাপনৰ বাবে সদনে সন্মতি প্ৰদান কৰা বুলি ঘোষণা কৰে আৰু
যদিহে ইয়াৰ বিপৰীতে হয় অধ্যক্ষই স্মেৰ্টো সদনৰ দ্বাৰা সন্মতি প্ৰদান কৰা
নহ'ল বুলি অ্যাক্সিৰ্টে সদস্যজনক অৰূপত কৰে ।

বিশেষাধিকাৰ প্ৰস্তাৱ উত্থানৰ অনুমতি প্ৰদানৰ পিছত বিষয়টো সদনে নিজে
বিবেচনা কৰে আৰু সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰিব পাৰে বা কোনো গৰাকী সদস্যৰ দ্বাৰা
উত্থাপিত প্ৰস্তাৱৰ ওপৰত সদনে এই বিষয়টো পৰীক্ষা আৰু অনুসন্ধানৰ বাবে
লগতে এই সম্পৰ্কত প্ৰতিবেদন দাখিল কৰিবলৈ সদনৰ বিশেষাধিকাৰ কমিটীলৈ
প্ৰেৰণ কৰিব পাৰে ।

সাধাৰনতে এনেধৰণৰ প্ৰস্তাৱ বিষয়বোৰ সদনে বিশেষাধিকাৰ কমিটীলৈ
প্ৰেৰণ কৰে। কমিটীয়ে পৰীক্ষা, অনুসন্ধান কৰি প্ৰতিবেদন দাখিল নকৰাকৈ সদনে
নিজৰ বিচাৰৰ সিদ্ধান্ত সুগিত ৰাখে। তৰোপৰি পোৰেটো যদি একেবাৰে (স্বত্বস্বতী)
হয় বা অ্যাক্সিৰ্টে দোষী গৰাকীয়ে নিজৰ ভুলৰ বাবে সদনৰ ওচৰত বিনিময়ৰে
ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰে, তেতিয়া সদনে এই বিষয়টোৰ ক্ষেত্ৰত কেইলি বেছি আগ
লাবাতি নিজেই (সদনে)-বিষয়টোৰ ওপৰত স্বীক্ৰাংগা কৰি মোক্ষনি ৰাখে ।

লোকসভাৰ অধ্যক্ষই নিজৰ চিন্তা বা মুক্তিৰে অৰ্থাৎ নিজাববীয়াকৈ কোনো
বিশেষাধিকাৰ প্ৰস্তাৱ বিষয় বা অবজাননা জড়িত বিষয়টো পৰীক্ষা অনুসন্ধান
আৰু প্ৰতিবেদন দাখিলৰ বাবে বিশেষাধিকাৰ কমিটীলৈ প্ৰেৰণ কৰা হ'বলৈ

ভেঁসনা প্ৰস্তাৱ বা নিৰ্দ্ধাৰক প্ৰস্তাৱ :

এটা ভেঁসনা বা নিৰ্দ্ধাৰক প্ৰস্তাৱ (Censure Motion) অন্য প্ৰস্তাৱ (No confidence Motion) অথবা পৃথক ব্যৱস্থা। সংশ্লিষ্ট গোট বা অনুষ্ঠানটোৰ গাঁথনিৰ ওপৰত নিৰ্দ্ধাৰ কৰি অন্য প্ৰস্তাৱ মন্ত্ৰী পৰিষদ বা অন্য স্থান বন্ধ কৰোতক অগ্ৰাধিতি বা বৰ্ণাদলে লৈ যায়। আনহাতে ভেঁসনা প্ৰস্তাৱৰ অৰ্থ হ'ল বিৰুদ্ধাচাৰণ কৰা আৰু ইয়াৰ ফলস্বৰূপে মন্ত্ৰী পৰিষদে অদত্ৰাণ কৰিব নালগে।

আন্তৰ্গিক ফালৰ অথবা এটা ভেঁসনা প্ৰস্তাৱৰ অৰ্থ হ'ল এটা ক্ষতিকালী- বিৰোধিতা বা কঠোৰ সমালোচনাৰ প্ৰকাশ। এইটো এটা বিৰান-মণ্ডলৰ দ্বাৰা ব্যৱহৃত চৰকাৰ নীতিৰ বিৰুদ্ধে বা ব্যক্তিগত মন্ত্ৰীৰ বিৰুদ্ধে কঠোৰ নিৰ্দ্ধাৰ বা গাৰহনা হ'ব পাৰে। আনহাতে এইটো কিছুমান কাৰণ সমালোচনা বা

নিৰ্দ্ধাৰিত দিয়াৰ- যায়েও পাছ হ'ব পাৰে। এটা-
ভেঁপুৰীয়া প্ৰস্তাৱ লোকসভা- বা ৰাজ্যসভা- উভয়ত
আনিব পাৰি।

ভেঁপুৰীয়া প্ৰস্তাৱ ৰাজ্যিক- বিধানসভাতো আনিব
পাৰি। এই প্ৰস্তাৱ ব্যক্তিগত- মন্ত্ৰী- বা- সদস্যৰ-
বিৰুদ্ধে আনিব পাৰি। ভেঁপুৰীয়া- প্ৰস্তাৱ- যেতিয়া-
সম্মত- পাছ হয় তেতিয়া চৰকাৰৰ ফালৰ- পৰা-
কোনো প্ৰক্ৰিয়া- বা- প্ৰতিক্ৰিয়া- দেখা নাযায়।

স্মাৰ্ভাৰণত- সৰ্বসন্মতিক্ৰম- বিধি- ব্যৱস্থাসমূহে
ভেঁপুৰীয়া- প্ৰস্তাৱটো- হ'ল- বিতৰ্ক- জৰিত- মূল- প্ৰস্তাৱ,
এইটো- সৰ্বসন্মতিক্ৰম- ভোট- দ্বাৰা- গ্ৰহণ- কৰিব
পাৰি। ভেঁপুৰীয়া- প্ৰস্তাৱ- মন্ত্ৰী- পাৰ্শ্বিক, মন্ত্ৰী- এটা-
গোট- বা- ব্যক্তিগত- মন্ত্ৰীয়ে- নিজৰ- কৰ্তব্য- পালনত
অকৃতকাৰ্য হোৱাৰ- বিৰুদ্ধে- অনা- হয়। ভেঁপুৰীয়া- প্ৰস্তাৱ-
স্মাৰ্ভাৰণত- বিৰোধী- দল- সন্মতিক্ৰম- দল- বিৰুদ্ধে
আনে- নতুবা- কোনো- বিশেষ- কাম- কৰা- অকৃতকাৰ্য-

ভেঁসনা প্ৰস্তাৱ বা নিৰ্দ্ধাৰক প্ৰস্তাৱ :

এটা ভেঁসনা বা নিৰ্দ্ধাৰক প্ৰস্তাৱ (Censure Motion) অনুমোদন প্ৰস্তাৱ (No confidence Motion) অথবা প্ৰথম ব্যৱস্থা। অসংলগ্ন গোট বা অনুষ্ঠানটোৰ গাঁথনিৰ ওপৰত নিৰ্দ্ধাৰ কৰি অনুমোদন প্ৰস্তাৱ মন্ত্ৰী পৰিষদ বা অন্য স্থান বন্ধ কৰোঁতক অগ্ৰাহিত বা বৰ্জিত কৰিব পাৰিব। আনহাতে ভেঁসনা প্ৰস্তাৱ অৰ্থ হ'ল বিৰুদ্ধাচাৰণ কৰা আৰু ইয়াৰ ফলস্বৰূপে মন্ত্ৰী পৰিষদে অদ্যোগ্য কৰিব নালাগে।

আন্তৰ্গতীক কালৰ অথবা এটা ভেঁসনা প্ৰস্তাৱ অৰ্থ হ'ল এটা অসংলগ্ন-বিৰোধিতা বা কঠোৰ সমালোচনাৰ প্ৰকাশ। এইটো এটা বিধান-সভাৰ দ্বাৰা অধিবেশিত চৰকাৰ নীতিৰ বিৰুদ্ধে বা ব্যক্তিগত মন্ত্ৰীৰ বিৰুদ্ধে কঠোৰ নিৰ্দ্ধাৰ বা গাৰহীনা হ'ব পাৰে। আনহাতে এইটো কিছুমান কালৰ সমালোচনা বা

হোৱা বাবে ইয়াৰ ব্যক্তিগত মন্তব্য বিৰুদ্ধে আনে।

ভেঁদনা লোক-সভাও-প্ৰহৰ কৰাৰ বাবে ভেঁদনাৰ কাৰণ ব্যাখ্যা কৰিব লাগে। ইয়াক সন্দেহ-সন্দেহ দ্বাৰা, চৰকাৰ দ্বাৰা প্ৰয়োগ-কৰা এটা বিৰুদ্ধ

নীতিৰ বাবে চৰকাৰৰ মন্তব্য (প্ৰধানমন্ত্ৰীকে বাদে) বা

পোৰ্টেই চৰকাৰ-গনৰ বিৰুদ্ধে সন্দেহ-সন্দেহ কৰিবলৈ

সন্দেহ অৰ্থাৎ সন্দেহ দাখিল কৰা হয়। ভেঁদনা

প্ৰস্তাৱক জাননী কেনেদৰে প্ৰদত্ত কৰিব তাৰ
ভেঁদনা কেনেদৰে কাম কৰিব তাৰ কোনো আনুষ্ঠানিক
বিধি বিধান নাই, যিহেতু এইবোৰ অসম্ভাৱ-ওপৰত
নিৰ্ভৰ কৰা হয়।

ভেঁদনা প্ৰস্তাৱ কেতিয়াহে সন্দেহত আছে হয় বা
গুৰু কৰেই আছে হয় বা প্ৰায় নহয়। ইয়াৰ কাৰণ
ইলৈ যেতিয়া বিৰোধী-দলৰ দ্বাৰা চৰকাৰৰ বিৰুদ্ধে এই
প্ৰস্তাৱ অৰ্থাৎ সন্দেহ দাখিল কৰা হয়, তেতিয়া
সন্দেহ-সন্দেহ এই বিষয়ৰ ওপৰত (ভেঁদনা) বিতৰ্ক
আৰু ছোট প্ৰদান কৰিবলৈ সুবিধা-দিয়াৰ ক্ষেত্ৰ

চৰকাৰ-ফোনো-কাৰী-বাৰীকতাৰ-নিম্নবৃত্ত-নাথাকৈ।

ব্যৱহাৰিক-হেতু-ইয়াৰ-অৰ্থ-মে-বিশেষী-
দলে-এটা-ভূমিকা-প্ৰদাৰ-ওপৰত-বিতৰ্ক-আৰু-ভোট
প্ৰদান-কাৰিতলৈ-স্বাভাৱ-কিছু-স্বল্প-ব্যৱহাৰ-
কৰাৰ-প্ৰয়োজনীয়তা-ৰোধ-কৰে।-কিন্তু-চৰকাৰে-
বিশেষীকৃত-ভূমিকা-প্ৰদাৰ-হেতু-কোৱিয়া-স্বল্প-
দিব-সেইদৰে-থিক-কৰে।-সদৰে-চৰকাৰে-পানিব-
পাৰে-মে-ই-বা-ইয়াৰ-অনুকূল-সমুদ্ৰায়-
আৰু-এক-ভূমিকা-প্ৰদাৰ-সমুদ্ৰায়-ই-
কোৱিয়া-চৰকাৰে-বিশেষীকৃত-কাৰণে-এনে-বিধে-
স্বল্প-নিৰ্বাচন-কাৰি-মাত্ৰ-প্ৰদাৰ-ওপৰত
বিতৰ্ক-আ-ভোট-প্ৰদান-বিষয়-আহি-নপাৰে।

স্বল্পত-থকা-চৰকাৰ-কিছু-নীতি-বিষয়-
চাৰণ-কাৰি-ভূমিকা-প্ৰদাৰ-অন্য-ই-এই-প্ৰকাৰে-
চৰকাৰ-কাৰ-তুল-অৰ্থ-বাৰে-ভূমিকা-বা-নিম্ন-
কৰাৰে-বিচাৰে।-এই-প্ৰকাৰে-সদৰে-স্বাভাৱ-পাৰ-

হয় চৰকাৰে তাত্ৰ কালীন-এয়ে-স্বাধীনতা-আন্দোলন বিচাৰে।

ভাৰতীয় প্ৰজাতান্ত্ৰিক আৰু স্বাধীনতা কৰ্মী
হ'ব লাগে, এইটো কেৱল লোকসভাতহে দেখা দিব
হ'ব পাৰে, স্বাধীনতা-সংগ্ৰাম। ভাৰতীয় প্ৰজাতান্ত্ৰিক-দেখাশুন
যায়ে-স্বাধীনতা-সংগ্ৰাম-আৰম্ভ হ'ব লাগে, কিন্তু
যিহঁত কৰ্মী-সমূহ-দেখাশুন-কৰা হৈছে, চৰকাৰ
বিৰুদ্ধে-কৰা-আন্দোলন-বলৈ-কাৰি-লাগে। যদি
ভাৰতীয় প্ৰজাতান্ত্ৰিক-আছে-হয়, স্বাধীনতা-সংগ্ৰাম-সিদ্ধান্ত
স্বাধীনতা-সংগ্ৰাম-সিদ্ধান্ত-লোকসভাত
বিজয়-আৰু-বিজয়-সংগ্ৰাম-সংগ্ৰাম।

অন্যদ্বা প্ৰস্তাৱ :

অন্যদ্বা প্ৰস্তাৱ উৎসৱ প্ৰস্তাৱৰ এক বিপৰীত অন্যদ্বা। সংশ্লিষ্ট গোট বা অনুষ্ঠানটোৰ গাঁথনিৰ উপৰত নিৰ্ভৰ কৰি অন্যদ্বা প্ৰস্তাৱে স্মৃতি পৰিষদৰ বা অন্যদ্বান ঘোষণা কৰোঁতক অস্বীকৃত বা বৰ্খাস্ত কৰা পৰ্যায়লৈ লৈ যায়। আনহাতে উৎসৱ প্ৰস্তাৱৰ দ্বাৰা বিৰুদ্ধাচৰণ কৰা হয়, কিন্তু ইয়াৰ বাবে স্মৃতি পৰিষদ পদত্যাগ কৰিবলগীয়া নহয়। যিখি ব্যৱস্থা অনুযায়ী এটা অন্যদ্বা প্ৰস্তাৱ কেৱল লোকসভাতহে আনিব পাৰি। স্বাণ্যসভাত ইয়াৰ অনুমতি নাই।

সংসদীয় পদ্ধতিত অন্যদ্বা প্ৰস্তাৱ হ'ল এটা ডেভি বা গোট হৈ, এই চৰকাৰ আৰু সসভাত থাকিব বাবে উপযুক্ত নহয়। এটা অন্যদ্বা প্ৰস্তাৱে স্মৃতিপৰিষদৰ ওচৰত কেৱলৈ প্ৰদৰ্শন কৰে যে, নিৰ্বাচিত সংসদৰ চৰকাৰখনৰ উপৰত আৰু

কোনো বিশ্বাস বা আস্থা নাই। অংশদায়
ব্যবস্থা অনুযায়ী বারবর্ষত মাস্ত্রী সকল
সমূহীয়াগারে লোকসংগৰ গুচৰত দায়বদ্ধ
আৰু এওঁলোকে তেতিয়ালৈ অসমতা লেগ
কৰিব পাৰে বা অসমত শাকিব পাৰে
যোতয়ালৈকে ই লোক সংগৰ সংখ্যাগাৰিষ্ঠ
সদস্যৰ বিশ্বাস বা আস্থা নাই কৰি
শাকে। সেইদে সেইবাবে অনাস্থা প্ৰস্তাৱ
অনা হয় মাস্ত্রী পাৰিষদক আঁতৰ কৰাৰ
কৰণে আৰু চৰকাৰক অসমতাৰ পৰা
বাহিৰ কৰাৰ কৰণে।

অনাস্থা প্ৰস্তাৱ বিধিপত্ৰে
কেৱল লোকসংগৰতহে ঠাখাপন কৰিব
পাৰি। এওঁদে আমগ্ৰীকগৰে মাস্ত্রী
পাৰিষদৰ বিৰুদ্ধে অনা হয়, কোনো
ব্যক্তিগত মাস্ত্রী বা ব্যক্তিগত সদস্যৰ
বিৰুদ্ধে অনা নহয়।

লোকসংগৰ ১৯৮ নং বিধি ব্যৱস্থা

আৰু কাৰ্যসূচৰণ বিধি-মতে স্বাদনৰ
যিকোনো স্বাদ্যই অনাড়ম্বৰ প্ৰদাৰ আনিব
পাৰে। প্ৰদাৰৰ নিমিত্ত জাননী স্বাদনৰ
বৈঠক অনুষ্ঠিত হোৱা যিকোনো দিনত
স্বাদিপুৰা ১০ বজাত স্বাদনৰ আঁচৰ
প্ৰধান গুৰুত্ব দাখিন কাৰিৰ লগে।
এইদে যোগিয়া লোকসকলত ঠেংখাপনা কৰা
হয়, তেতিয়া এই প্ৰদাৰদেৰ সপক্ষে
কমেও ৫০ জন স্বাদ্যৰ সমৰ্থন লগে
যদি প্ৰদাৰদে আনোচনৰ বাবে লোৱা
হয় তেতিয়া প্ৰদাৰৰ গুৰুত্ব হেঁটেৰ ব্যৱস্থা
কৰা হয়। যদিও স্বাদনৰ স্বাদ্য সকলৰ
সংখ্যা পাৰিচৰী প্ৰদাৰৰ সপক্ষে হেঁটে
প্ৰদান কৰে, প্ৰদাৰদে পাছ হোৱা
বুলি বিবেচিত হয় আৰু চৰকাৰে কাৰ্যমিয়
এৰিলে বাধ্য হয়। অৰ্থাৎ, অনাড়ম্বৰ
প্ৰদাৰ পাছ হোৱাৰ লগে লগে

প্রধান সাক্ষীয়ে পদত্যাগ কৰিবলৈ বাধ্য
হয় আৰু চৰকাৰ অংগ হয় ।

এইখিনিতে অন্য এটা বিষয়
ইলৈ প্ৰয়োণ্য বিধিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি-
উন্নয়ন প্ৰস্তাৱ- আৱশ্যোগৰ কাৰণ বাধ্য
কৰিব নগো কিন্তু অনাধা প্ৰস্তাৱৰ-
ক্ষেত্ৰ ইয়াৰ কাৰণে আৱশ্যনীয়- দিয়া
দৰকাৰ হয় ।

অন্যথা প্ৰস্তাৱ ইলৈ অৱনৰ
প্ৰস্তাৱসমূহৰ এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ অংশ
মিলে বিধানসভাৰ দ্বাৰা অনুমোদন
কৰা হয় । এইদৰে কেৱল অসংখ্য-
চৰকাৰৰ ক্ষেত্ৰে প্ৰয়োণ্য হয় ।

আৰু ইংলেণ্ডৰ দৰে দেশত
মিহোৰত কাৰ্যপালিকা বিধান সভাৰ অংশ
আৰু প্ৰত্যক্ষভাৱে ইয়াৰ ওচৰত দায়িত্ব,
এনেদৰে দেশতে অনাধাৰ দৰে প্ৰস্তাৱ
কাৰ্যকৰী হয় ।

৳ইটো অংঘটিত হয়, যেতিয়া প্রধানমন্ত্রী
আৰু মন্ত্রী পৰিষদ বিধানমণ্ডলৰ নিম্নসদনৰ
অনুমতি লৈয়াই। যেতিয়া তেনে প্ৰস্তাৱ
পাৰ হয়, তেতিয়া প্ৰধানমন্ত্রীৰ সৈতে
সমস্ত মন্ত্রীপৰিষদখনেই পদত্যাগ কৰিব
লগীয়া হয়। ভাষ্যপৰি, অন্য কিছুমান
পৰিস্থিতিত আহে যিবোৰ অননুমতি প্ৰস্তাৱ
দৰে একে হয়। যদিহে মন্ত্রী পৰিষদৰ
কোনো প্ৰসংগৰী অংঘটন বিন বা বিধেয়ক
এখন অংঘটন উত্থাপন কৰে তেনে বিন
লাকচ কৰিলে এইটো অননুমতি প্ৰস্তাৱ
সম্বন্ধীয় হয়। আনকি বিনখনৰ পৰিৱৰ্তনৰ
পৰামৰ্শ দিলেও এইটো অননুমতি প্ৰস্তাৱ
দৰে হয়। তৃতীয়- বিধেয়ক থাকে কেৱল
কোৰিনেট মন্ত্ৰীয়ে উত্থাপন কৰে, ইও এই
নীতিৰ আধিনলে আহে। এইটো কোনো
পৰিৱৰ্তন নোহোৱাকৈ সম্পূৰ্ণভাৱে বিধানমণ্ডলৰ
দ্বাৰা পাৰ হ'ব লাগে। এখন আৰ্থিক

৬
বিল বিধান মন্ত্রণালয় দ্বারা পাটু হইলে ইলে
সদনত উপস্থিত থাকা সদস্য সকলৰ সাধাৰণ
সংখ্যা গণিত লেটৰ দ্বাৰা পাটু হইলে
ইহা ইলৈকে হয়। সেয়ে, প্রধানমন্ত্রী আৰু
কৌশলে এনে মৌখিক সমর্থন যোগাব
কৰিবলৈ যদিহে আশংকা হয়, তেতিয়া
এইদোৰে এনে ইচ্ছিত বহন কৰে যে,
ওঁলোকে সদনৰ সমর্থন হেৰুৱাইছে
আৰু পদত্যাগ অনিবার্য হৈ পৰে।

প্রধানমন্ত্রীদনে অতি সহজে
অন্যথা প্ৰস্তাৱৰ অনুমতি নহে তেনে
প্ৰাৰ্থনাৰ পক্ষ হাত সাধিবলৈ ব্যৱস্থা কৰিব
পাৰে। অন্যথা প্ৰস্তাৱ উত্থাপনৰ পিছত
প্রধানমন্ত্রীদনে সদনৰ মাজিত অংগবিশেষৰ
প্ৰমাণ দিহে।

কৰ্তন প্ৰস্তাৱ বা সংকোচন প্ৰস্তাৱ :-

কৰ্তন প্ৰস্তাৱ হৈছে লোকসভাৰ সাদস্য সকলক
অৰ্জন কৰা এক বিশেষ ক্ষমতা, যিটোৰ দ্বাৰা অনুমোদনৰ
কাৰণে দাবীৰ অংশ হিচাপে বিজয় বিৰুদ্ধে চৰকাৰৰ
দ্বাৰা বিশেষ আৰ্জনৰ কাৰণে কৰা আলোচনাত তেনে
দাবীক অস্বীকাৰ কৰা হয়। যদিহে প্ৰস্তাৱটো গ্ৰহণ কৰা
হয়, ইয়াৰ দৰম্বাত চৰকাৰৰ বিৰুদ্ধে অনাৰ্থা প্ৰস্তাৱ আৱিৰ
ণাৰ আৰু যদিহে নিষ্পন্নত চৰকাৰে সংগ্ৰহ্য নথিৰ
প্ৰমাণ কৰাত অক্ষম হয়, তেন্তেই সংসদীয় নীতি
অনুযায়ী আৰু সাদস্য অধিনিয়ম অনুসৰি চৰকাৰে মদত্ৰয়
কৰিবলৈ বাধ্য হয়। কৰ্তন প্ৰস্তাৱৰ অৰ্থ হ'ল চৰকাৰৰ
নীতি গঢ় কৰা। ইয়াৰ দৰম্বাত চিৰোৰ্থী দলে চৰকাৰৰ
দাবী সঙ্কুচিত বাৰা দিবলৈ বা অস্বীকাৰ কৰিবলৈ সুবিধা
লাভ কৰে। বাজেট কোৱা শিতানত কৰ্তন প্ৰস্তাৱ পাত
হোৱা মানে চৰকাৰৰ মদত্ৰয়ৰ কাৰক হয়।

এটা কৰ্তন প্ৰস্তাৱক গ্ৰহণ কৰাৰ সিদ্ধান্ত
কেৱল মাত্ৰ লোকসভাৰ অধিবেশন হাততহে থাকে। কোনো
এটা কৰ্তন প্ৰস্তাৱ চিৰি বা আইনৰ চিহ্নিত গ্ৰহণযোগ্য
হয় বা নহয় সেই সিদ্ধান্তটো অধিবেশনই লয়।

କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାବର ବିଷୟ :-

1) କର୍ତ୍ତବ୍ୟତା ବା ଆଇନ ବିଚାରଣାରେ ବା ବାକ୍ୟରେ
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାବ :- କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଆଇନ ବା ନୀତି ବିଚାରଣାରେ
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦାବୀର ମାଧ୍ୟମରେ ଏକ କୋର୍ଟ
ବା ଏକ କୋର୍ଟ ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ କରାଯାଇପାରେ । ନୀତି
ବିଚାରଣାରେ ଦାବୀର ଦୁର୍ବଳ କରାଯାଇପାରେ । ତାହାକି
ଯଦିଓ ଏକାକୀ କୋର୍ଟରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ହୋଇ, ତେଣୁ ନୀତି
ବିଚାରଣାରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇପାରେ କେବଳ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
କୋର୍ଟ ଦ୍ଵାରା ଦେଖାଯାଇପାରେ ନାହିଁ ।

2) ଅର୍ଥନୈତିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ :- ଏହା ବିଚାରଣା ମାଧ୍ୟମରେ
ଆଇନର ଦାବୀ ହିଁ କରାଯାଏ ।
ଅର୍ଥନୈତିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ହୋଇପାରେ । ଏହାକି ଦେଖି
ଅର୍ଥନୈତିକ ବିଚାରଣା କରାଯାଇପାରେ ବାଲି ଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦର୍ଶନ କରା
ଯାଏ ଏହା ବିଚାରଣା ମାଧ୍ୟମରେ କରାଯାଇପାରେ ଦାବୀର
କୋର୍ଟ ଏହା ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ କରାଯାଏ ବା ବାଦ ଦିଆ
ଯାଏ ଦାବୀର କୋର୍ଟ ଏହା ବିଷୟ କରାଯାଇପାରେ ହିଁ
କୋର୍ଟ । କୋର୍ଟରେ ବିଚାରଣା କରାଯାଏ ଏହାକି
ବିଚାରଣା ହିଁ, କୋର୍ଟରେ କେବଳ ବିଚାରଣା

চমুকৈ ভাঙ দাঁড়ীভাৱে দেখুৱাই দিও লাগে যে
নিৰ্দিষ্ট ভাষাভিত্তিক আলোচনাৰ বাবে সৈম্পন্ন
কৰিব বিচাৰা হৈছে।

৩/ প্ৰতিক বা টোকেৰ কৰ্তন প্ৰস্তাৱ :- প্ৰতিক বা টোকেৰ
কৰ্তন প্ৰস্তাৱ আৰু হয়

যাৰ দাবীকৃত পৰিমাণ জাৰাজীৱনৰে ১০০ কোটি পৰ্যন্ত
ভ্ৰাণ হয়। এইটো ইটা নিৰ্দিষ্ট অধিযোগ্য ব্যক্তিঃ
প্ৰকাশ যে এইটো হাওত চৰকাৰৰ দায়বদ্ধতাৰ
ক্ষেত্ৰ বিস্তৃত। অৱশ্যে আলোচনাৰ প্ৰস্তাৱত
নিৰ্দেশ কৰা বিকাশ অধিযোগ্য হোৱাত সীমাবদ্ধ
হ'ব লাগে।

কৰ্তন প্ৰস্তাৱৰ প্ৰশ্নোত্তৰ :- দাবীকৃত অৰ্থৰ পৰিমাণ
ভ্ৰাণ কৰাৰ কাৰণে সৈম্পন্ন
প্ৰস্তাৱ প্ৰশ্নোত্তৰ হ'ব নাও, যদিহে ই অন্য সৈম্পন্ন কৰা
চৰ্ত্ত কেইটাৰ ক্ষেত্ৰত পৰিমাণ নিয়ন্ত্ৰণ নাও।

২/ এইটো মাত্ৰ ইটা দাবীৰ সৈতে সম্বন্ধিত
হ'ব লাগিব ;

2/ এইটো ক্ষেত্রে প্রকাশ করি নানির ওর
বিতর, মুক্তিযুদ্ধ সিদ্ধান্ত, বিদ্রোহ প্রকাশ, শেষ
সিদ্ধান্ত, এবং মানসিকতার কোনো বিষয় অন্তর্ভুক্ত
হয় নোহাতি।

3/ ই এই নির্দিষ্ট বিষয়ত সীমাবদ্ধ থাকি নানির
ওর যিটো ক্ষেত্রে ক্ষেত্রে বাস্তব থাকি নানির।

4/ এইটো কোনো এককীয় ব্যক্তি চরিত্র বা আশা
প্রতিশ্রুতি হ'ল নানির, যাও আচরণ কেবল
আবেগীয় প্রস্তাবত্রে প্রত্যক্ষণ করা পাঠি।

5/ এইটো চলিত আইনও সংশোধন বা বিক্রয়
করাও কারণে প্রত্যক্ষণ দিও নোহাতি।

6/ এইটো এক বিষয় সূত্র বা সূত্র নানির,
যিটো প্রায়সিক্তে তাত চরিত্র সৈতে দৃষ্টি
বা প্রস্তুতি নহয়।

ଅହମ୍ୟୋଗ୍ୟତା ଓ ଜିଜ୍ଞାସା ଶ୍ରେଣୀ ଅର୍ବିକ୍ଷ:-

ଅର୍ବିକ୍ଷିଏ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରକାର ଯେତେବେଳେ ଚିନ୍ତିତ
ଅବିନୀତ ଅହମ୍ୟୋଗ୍ୟ ହେବ ବହୁ ଯେତେବେଳେ ଜିଜ୍ଞାସା ଲାଗି
ଆଜ୍ଞା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରକାର ନାମକୁ ବା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷତା
କରିବା ଯାଏ, ତେଣୁ ଅବିନୀତ ଅହମ୍ୟୋଗ୍ୟ ଯେତେବେଳେ
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରକାର - ଅହମ୍ୟୋଗ୍ୟ ଅବିକାଶକ ବ୍ୟବହାର
କରେ ବା ଉଦ୍ଧୃତ ଚଳି ଥିବା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଦାମ୍ଭିକ
ନିତ ଯାଏ ବା ଉଦ୍ଧୃତ ଚିନ୍ତିତ ପ୍ରକାର ଅବିକାଶକ
ଅହମ୍ୟୋଗ୍ୟ ଯାଏ ବା ଯେତେବେଳେ ଚିନ୍ତିତ ପ୍ରକାର ଅହମ୍ୟୋଗ୍ୟ
କରିବା ଯାଏ - 1

প্ৰশ্নপ্ৰশ্ন:

১) প্ৰশ্নকাল ঘটা কি?

উত্তৰ: সা.সদৰ উভয় সদনৰ কাৰ্যসূচীৰ প্ৰথম প্ৰশ্নকাল সময়ক প্ৰশ্নকাল ঘটা কৰা হয়।

২) প্ৰশ্নকাল ঘটাক কেইটা ভাগত ভাগ কৰা হয়? সেই ভাগ কেইটাৰ নাম লিখা?

উত্তৰ: প্ৰশ্নকাল ঘটাক তিনিটা ভাগত ভাগ কৰা হয়।

সেই ভাগ কেইটা হ'ল— ক) তথাক্ৰিয়ক প্ৰশ্ন,

খ) তথাক্ৰিয়হীন প্ৰশ্ন আৰু গ) সাংস্থিত্য জননীৰ প্ৰশ্ন।

৩) সদনৰ প্ৰশ্নোত্তৰকালৰ পিছৰ সময়ছোৱাক শূন্যকাল ক'লা ক'লা হয় নে?

উত্তৰ: হয়।

৪) শূন্যকালৰ কাৰণে নিৰ্বাচন কৰা মুঠ সময় কিমান?

উত্তৰ: ৩০ মিনিট মিনিট।

৫) মনোমোহন আৰুৰণ ষাৰনাটো ভাৰতবৰ্ষত উপস্থিত হৈছে। সচা/মিছা

উত্তৰ: হয়।

৬) প্ৰশ্নকাল আৰু শূন্যকালৰ মাজত এটা পাৰ্থক্য লিখা।

উত্তৰ: প্ৰশ্নকাল আৰু শূন্যকালৰ মাজত এটা পাৰ্থক্য হ'ল—

১) প্ৰশ্নকাল হৈছে সা.সদৰ কাৰ্য বিধিৰ অন্তৰ্ভুক্ত আনুষ্ঠানিক অনুষ্ঠান।
আনহাতে, শূন্যকাল হৈছে সা.সদৰ কাৰ্যবিধিৰ পূৰ্বে উল্লেখ নকৰা
এটা অনানুষ্ঠানিক ব্যৱস্থা।

সংসদৰ সন্দৰ্ভ সকলে বিশেষাধিকাৰও
 ভোগ কৰে। মাৰ বিশেষাধিকাৰ বোলে।
 তাৰতীয়া সংবিধানৰ ১০৫ নং অনুচ্ছেদৰ
 অধিয়ে তা সংসদ সকলক বিশেষাধিকাৰ
 দিয়া হয়। সংসদৰ সন্দৰ্ভ সকলক যিক
 স্বাধীনতা দিয়াৰ ফলত নিজৰ স্বতামত
 মুক্তভাৱে কামিব পাৰে। সংসদৰ আলো-
 চনা কালত সকল সংসদ সকলেহে অনুষ্ঠিত
 কৰিব অধিকাৰ অদান কৰিছে।

সকলোবোৰ বিষয় আলোচনা
 কৰিব লিখিত দৈন্য জনয়ে। সংসদত যিবোৰ
 বিষয়ক লৈ লৈক বহু সকলোবোৰ বিষয়
 অধিকাৰ গাৰিহে কামকৰী কৰে। একেবোৰ
 কামকৰী হলে প্ৰায়ক প্ৰয়োজন। ইয়াত
 উন্নয়ন কৰণ সকলোবোৰ বিষয় প্ৰক্ৰান্তি
 হৈ লোৱাৰে। যিসমূহোৰে মাত্ৰ স্বাভাৱিক
 আকৰ্ষণ কৰিব পাৰে তেনে ধৰণৰ হব লাগে।
 যিসমূহোৰে লগত নানা সন্মত্যা, সংকট,
 দেশ মানৰ উপ সন্মত মানৰ সন্মত জৰিত
 হৈ থাকে।